

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 240/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť P., B., ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2008 sp. zn. 2 Sžhpu 1/2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. o d m i e t a ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. novembra 2008 doručená sťažnosť P. (ďalej aj „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 31. júla 2008 sp. zn. 2 Sžhpu 1/2008.

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol v postavení žalovaného účastníkom súdneho konania podľa V. časti Občianskeho súdneho poriadku, v rámci ktorého všeobecný súd ako správny súd preskúmaval zákonnosť jeho rozhodnutia. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: *„Dňa 27. 9. 2008 vydal Krajský súd v Bratislave... rozhodnutie sp. zn. 1 S 31/2006-126, ktorým zrušil napadnuté rozhodnutie Rady P. č. 2005/DZ/R/2/143 zo dňa 21. 12. 2005 ako aj rozhodnutie úradu č. 2005/DZ/2/1/064 podľa § 250j ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku a vec vrátil na ďalšie konanie.*

Zároveň rozhodol, že žalovaný, úrad, je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 6 864 696,- Sk k rukám advokáta do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

V poučení Krajský súd uviedol, že odvolanie voči rozsudku nie je prípustné.

Úrad podal voči tomuto rozhodnutiu odvolanie na NS SR, nakoľko je podľa názoru úradu poučenie Krajského súdu o možnosti podať opravný prostriedok nesprávne, a proti rozhodnutiu o trovách je prípustné odvolanie. V odvolaní zároveň úrad uviedol skutočnosti, ktoré svedčili o nesprávnosti rozhodnutia Krajského súdu vo veci trov konania, a okrem iného aj o chybách v počítaní, a tým o nesprávnom rozhodnutí vo veci trov konania.

NS SR dňa 31. júla 2008 uznesením odvolanie úradu v rozpore so zákonom odmietol, bez toho, aby sa zaoberal skutočnosťami rozhodujúcimi pre posúdenie veci, čím obmedzil okrem iného jeho právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy...“

V ďalšom sťažovateľ poukazuje na to, že podľa jeho názoru odvolanie proti výroku o trovách konania prípustné bolo, poukazuje na príslušné zákonné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a nejednotnú judikatúru najvyššieho súdu k tejto otázke a predkladá vlastný pohľad na súvislosť medzi výrokom vo veci samej [zrušenie jeho rozhodnutia Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“)] a výrokom o trovách konania. Sťažovateľ je toho názoru, že najvyšší súd tým, že nezákonne odmietol jeho odvolanie proti výroku o trovách konania rozsudku krajského súdu, porušil jeho základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie.

3. V petite sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol tak, že uznesením najvyššieho súdu bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej žiadal, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sa takto ústavný súd okrem iného zaoberal aj otázkou, či návrh je podaný oprávnenou osobou, *in concreto* či P. ako sťažovateľ

je v tomto konkrétnom prípade oprávnený podať sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Otázka spôsobilosti orgánov verejnej moci byť sťažovateľom v konaní pred ústavným súdom už v minulosti bola predmetom rozhodovania ústavného súdu.

V inej sťažnostnej veci toho istého sťažovateľa ústavný súd vyslovil tento právny záver: «Ústavný súd skúma aj to, či sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou, t. j. fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá je nositeľom základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Podľa § 25 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 575/2001 Z. z.“) P. je ústredným orgánom štátnej správy na ochranu a podporu hospodárskej súťaže. Sťažovateľ v konaní pred najvyšším súdom vystupoval síce ako účastník konania, ale v postavení orgánu podľa citovaného § 25 zákona č. 575/2001 Z. z., ktorého zákonnosť rozhodnutí bola predmetom súdneho prieskumu v správnom súdnictve. Ako orgán verejnej správy vykonávajúci verejnú moc konal a rozhodoval v mene štátu a svedčia o tom aj obsahy jeho rozhodnutí, ktoré boli preskúmané najvyšším súdom v pôvodnom konaní.

V tomto konaní môže podľa názoru ústavného súdu uplatniť a realizovať svoje základné právo na súdnu ochranu len účastník konania pred sťažovateľom (P.) podaním žaloby proti právoplatnému rozhodnutiu sťažovateľa. V takom type verejného súdnictva, akým je správne súdnictvo podľa § 247 a nasl. OSP, je pojmovo vylúčené, aby orgán verejnej správy, akým je sťažovateľ, mohol uplatňovať a realizovať základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na podporu tohto záveru možno uviesť, že sťažovateľ nie je v žiadnom prípade oprávnený na začatie konania podľa § 247 a nasl. OSP, pretože jeho procesné postavenie sa odvodzuje výlučne z toho, že v tomto konaní sa preskúmava zákonnosť jeho rozhodnutí, ktoré boli vynesené v procesnom postupe, kde sťažovateľ mal nadradené, mocenské postavenie voči účastníkovi konania, ktorý sa proti tomu postaveniu mohol v konečnom dôsledku brániť aj žalobou v správnom súdnictve (čl. 46 ods. 2 ústavy, § 244 a nasl. OSP).

V tejto spojitosti ústavný súd pripomína, že podľa čl. 34 dohovoru súd môže prijímať sťažnosti od ktoréhokoľvek jednotlivca, mimovládnej organizácie alebo od skupiny osôb,

ktoré sa považujú za poškodené v dôsledku porušenia práv priznaných dohovorom alebo jeho protokolmi. V tomto článku dohovoru je definované postavenie sťažovateľa spôsobom, ktorý v celom rozsahu vylučuje ako sťažovateľa orgán verejnej moci konajúci v mene štátu a rozhodujúci o právach a povinnostiach osôb, ktoré sú účastníkmi v konaní pred ním.

Na tomto prístupe ústavného súdu nemení nič ani skutočnosť, že podľa zákona č. 575/2001 Z. z. je sťažovateľ považovaný za právnickú osobu. Priznanie právnej subjektivity podľa názoru ústavného súdu neznamena priznanie subjektivity v rozsahu nositeľa základných práv a slobôd v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy, prípadne v rozsahu zaručenom dohovorom (porovnaj čl. 34)...

Z toho vyplýva, že sťažovateľ je osobou, ktorá je zjavne neoprávnená na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Preto ústavný súd odmietol jeho sťažnosť už pri predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde)» (uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 149/04 z 5. mája 2004).

V inom konaní ústavný súd konajúci o sťažnosti G. vyslovil právny názor: «Predpokladom procesnej legitímácie na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že fyzická osoba alebo právnická osoba má spôsobilosť byť nositeľom základných práv a slobôd. V zásade nie je vylúčené, aby aj orgány verejnej moci (štátne orgány) podali sťažnosť podľa čl. 127 ústavy (napr. vo vlastníckych sporoch, keď vystupujú v súkromnoprávných vzťahoch v rovnom postavení s ostatnými účastníkmi konania). Môžu tak však urobiť iba vtedy, ak je splnená podmienka, že v konkrétnom prípade mohli byť a aj v skutočnosti boli nositeľmi ústavou zaručených základných práv alebo slobôd. Orgán verejnej moci (štátny orgán) môže podať sťažnosť, len pokiaľ je postihnutý ako „každý“, a nie ako „nositeľ verejných úloh (verejného záujmu)“, resp. pri výkone právomocí štátu. Pokiaľ štát vystupuje v príslušnom právnom vzťahu ako subjekt verejného práva a súčasne ako nositeľ verejnej moci, z povahy veci vyplýva, že nie je a ani nemôže byť nositeľom (subjektom) základných práv a slobôd» (uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 19/04 z 28. januára 2004). Tento právny názor ústavný súd zopakoval aj v ďalšom uznesení odmietajúcom sťažnosť orgánu verejnej moci (K.) ako podanú zjavne neoprávnenou osobou (III. ÚS 115/06).

III.

7. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa ústavný súd nezistil žiaden dôvod na odklon od právnych názorov ústavného súdu vyslovených v uvedených uzneseniach, ktorý by mohol viesť k predloženiu návrhu na zjednotenie odchylných právnych názorov senátov plénu ústavného súdu (§ 6 zákona o ústavnom súde).

8. V konkrétnom súdnom konaní, ktorého výsledkom bolo zrušenie rozhodnutia sťažovateľa a jeho povinnosť nahradiť úspešnému žalobcovi trovy konania, vystupoval sťažovateľ ako ústredný orgán štátnej správy, ktorého rozhodnutie vydané v správnom konaní preskúmaval všeobecný súd z hľadiska jeho zákonnosti. Sťažovateľ bol síce účastníkom tohto súdneho konania (§ 250 ods. 1 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku), avšak bez možnosti iniciovať začatie tohto konania, pretože toto základné právo je podľa čl. 46 ods. 2 ústavy zverené len tomu, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, a žiada súd, aby preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia. V správnom súdnictve všeobecný súd skúmal zákonnosť rozhodnutia sťažovateľa, ktoré tento vydal pri výkone svojej právomoci ústredného orgánu štátnej správy ako „reprezentant štátu“ vo vymedzenom úseku štátnej správy. Sťažovateľ teda v predmetnom správnom konaní konal ako mocenský orgán rozhodujúci o právach a povinnostiach účastníka konania (okrem iného bolo rozhodnuté o uložení pokuty účastníkovi konania – neskôr žalobcovi v konaní pred správnym súdom).

9. Za tohto stavu, vychádzajúc z charakteru správneho súdnictva ako verejného súdnictva, dospel ústavný súd (zhodne s už uvedenými skoršími názormi ústavného súdu) k záveru, že sťažovateľ ako účastník konania v postavení žalovaného, ktorého rozhodnutie preskúmaval správny súd, z podstaty veci nemohol byť nositeľom (adresátom) základných práv a slobôd podľa ústavy, resp. ľudských práv a základných slobôd podľa dohovoru. V dôsledku toho nebol ani oprávnenou osobou na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Na uvedenom závere nič nemení ani skutočnosť, že sťažovateľ namieta porušenie svojich práv v súvislosti s konaním a rozhodovaním o trovách konania v správnom súdnictve. Rozhodovanie o trovách konania je imanentnou súčasťou tohto typu konania

a zrušenie napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu (sťažovateľa) ako nezákonného (bez ohľadu na konkrétny zákonný dôvod) možno podľa ústavného súdu v zásade považovať za „úspech“ predpokladaný hypotézou § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, po naplnení ktorej správny súd prizná úspešnému žalobcovi náhradu trov konania. Ak by totiž účastník správneho konania nerealizoval svoje ústavné právo podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, a teda nedomáhal sa súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovaného, toto by napriek svojej „nezákonnosti“ ostalo právoplatné, a teda záväzné a nezmeniteľné. Je preto v súlade s celkovou koncepciou náhrady trov konania založenej na princípe úspechu v konaní, ak všeobecný súd priznal úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti túto odmietol ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

10. Nad rámec potreby ústavný súd uvádza, že sťažovateľom namietané chyby v počítaní sú aj v konaní podľa V. časti Občianskeho súdneho poriadku odstrániteľné postupom podľa § 164 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý upravuje okrem iného aj opravu chýb v počítaní opravným uznesením. Rovnako, pokiaľ ide o namietanú nejednotnosť judikatúry všeobecných súdov, ústavný súd zastáva názor, že nie je jeho úlohou zjednocovať rozhodovaciu prax všeobecných súdov, lebo zjednocovanie ich rozhodovacej praxe je vecou najvyššieho súdu (I. ÚS 199/07, I. ÚS 235/07, I. ÚS 256/08, I. ÚS 393/08).

11. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o návrhu sťažovateľa na zrušenie uznesenia najvyššieho súdu neprichádzalo do úvahy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2009